

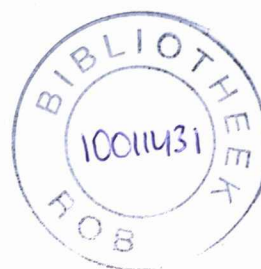
RAAP-NOTITIE 750

Plangebied de Houtwiel

Gemeente Dantumadeel

Een inventariserend archeologisch onderzoek

[Faint, illegible text, possibly a stamp or bleed-through]

Colofon

Opdrachtgever: Staatsbosbeheer

Titel: Plangebied de Houtwiel, gemeente Dantumadeel; een inventariserend archeologisch onderzoek

Status: eindversie

Datum: juni 2004

Auteur: *drs. A.M. Bakker*

Bestandsnaam: L:\QXPress\Notities\2004\DADV\N0750-DADV.doc

Projectcode: DADV

Projectleider: drs. A.M. Bakker

Projectmedewerker: D. van den Bergh

ARCHIS-waarnemingsnummers: niet van toepassing

Autorisatie: drs. T.J. ten Anscher

ISSN: 0925-6369

RAAP Archeologisch Adviesbureau B.V.

telefoon: 020-463 4848

Zeeburgerdijk 54

telefax: 020-463 4949

1094 AE Amsterdam

E-mail: raap@raap.nl

Postbus 1347

1000 BH Amsterdam

© RAAP Archeologisch Adviesbureau B.V., 2004

RAAP Archeologisch Adviesbureau B.V. aanvaardt geen aansprakelijkheid voor eventuele schade voortvloeiend uit het gebruik van de resultaten van dit onderzoek of de toepassing van de adviezen.

1 Inleiding

Algemeen

- *opdrachtgever*: Staatsbosbeheer
- *aanleiding onderzoek*: aanleg van een natte as in het kader van de ecologische verbindingzone
- *datum uitvoering veldwerk*: 6 mei en 15 juni 2004

Locatiegegevens

- *plangebied*: ten zuiden van de Valomstervaart en ten westen van de Hoofdweg
- *toponiem*: Houtwiel
- *plaats*: De Valom
- *gemeente*: Dantumadeel
- *provincie*: Fryslân
- *kaartblad topografische kaart Nederland 1:25.000*: 6B
- *plangebied in gebruik als*: grasland
- *oppervlakte plangebied*: 5,6 ha
- *centrumcoördinaten (X/Y)*: 196.000/586.000

Onderzoeksvragen

Het inventariserend archeologisch onderzoek bestond uit een verkennend en karterend booronderzoek. Het verkennend booronderzoek is uitgevoerd om een indruk te krijgen van de bodemopbouw en de mate van bodemverstoring. Aan de hand van het booronderzoek is vast te stellen of zich in het pleistocene dekzand een podzolbodem heeft ontwikkeld. Naar aanleiding van het verkennend booronderzoek is in het plangebied een aanvullend karterend booronderzoek uitgevoerd om na te gaan of op 2 locaties, waar respectievelijk een intacte podzol met houtskool en in het ander geval een licht ontwikkelde podzolbodem is waargenomen, aanwijzingen zijn voor (grotere) archeologische nederzettingsterreinen.

Het inventariserend archeologisch onderzoek is uitgevoerd volgens de hiervoor geldende normen en richtlijnen die zijn vastgelegd in het Handboek ROB-specificaties (Brinkkemper e.a., 1998). RAAP Archeologisch Adviesbureau en de door RAAP toegepaste procedures zijn goedgekeurd door het College voor de Archeologische Kwaliteit (CvAK), de instelling die het beheer heeft over de Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie (KNA; Voorbereidingscommissie Kwaliteitszorg Archeologie, 2001). Zie tabel 1 voor de dateringen van de in deze notitie genoemde archeologische perioden.

2 Bureauonderzoek

Archeologische gegevens

- *archeologische verwachting*: volgens de FAMKE (Provincie Fryslân, 2002) is de verwachting voor de periode Steentijd t/m Vroege Bronstijd middelmatig en laag met attentieraster. Voor de periode Midden Bronstijd t/m Vroege Middeleeuwen geldt geen verwachting
- *ARCHIS-waarnemingen (nationaal Archeologisch Informatie Systeem)*
 - in plangebied: geen
 - in de directe nabijheid (< 300 m): geen
- *bekende archeologische gegevens uit andere bronnen*: op ca. 250 m ten zuiden van het plangebied is één vuursteenafslag uit de Steentijd aangetroffen (Molema, 2002).

Bodemkundige en/of geologische gegevens

- *bodem volgens bodemkaart (Stiboka 1981)*: Waardveengronden: zand ondieper dan 120 cm (code kVz); Vlierveengronden: zand ondieper dan 120 cm, met humuspodzol (code Vp); Koopveengronden: zand ondieper dan 120 cm (code hVz).

3 Veldonderzoek

Booronderzoek: methode

- *positie boringen*: regelmatige verdeling over het plangebied
- *gebruikt boormateriaal*: 3 cm guts (gutsboringen), 15 cm Edelmanboor (megaboringen); om op kansrijke locaties de trefkans op archeologische indicatoren te vergroten, dankzij het grotere monstervolume. Het met de megaboort opgeboorde materiaal is gezeefd over een zeef met een maaswijdte van 2 mm.
- *totaal aantal boringen*: verkennend booronderzoek 25 gutsboringen (boringen 1 t/m 25); karterend booronderzoek 21 gutsboringen (boringen 26 t/m 46) en 7 megaboringen (boringen 47 t/m 53)
- *minimaal geboorde diepte*: 0,45 m -Mv
- *maximaal geboorde diepte*: 1,2 m -Mv
- *boorbeschrijvingen*: onder andere conform NEN 5104 (Nederlands Normalisatie-instituut, 1989).
- *X-/Y-coördinaten boringen gemeten met*: meetlinten

Booronderzoek: resultaten

- *beschrijving laagopvolging (lithologisch) en interpretatie (lithogenetisch)*: in het gehele plangebied bevindt zich veen dat wordt afgedekt door een bouwvoor bestaande uit licht zandig veen of matig humeus, licht siltig zand. Onder het veen is tussen 0,2 en 0,85 m -Mv dekzand of

fluvioperiglaciaal zand aangetroffen. Op een dekzand opduiking, is op een diepte van ca. 0,25 m -Mv een podzolbodem (boringen 3, 36 en 37) of een lichte ontwikkelde podzolbodem (boringen 40 t/m 44) herkend (zie kaartbijlage 1). Een podzolbodem is een bodem met een uitspoelingslaag (E-horizont), een inspoelingslaag (B-horizont) en ongestoord moeder-materiaal (C-horizont). Een podzolbodem ontstaat op relatief hoge en droge goed ontwaterde plaatsen. Op deze plaatsen werden in de Steentijd bij voorkeur nederzettingen gevestigd. In de boringen 17, 19, 23, 24 en 30 is een licht ontwikkelde podzolbodem herkend. In de rest van de boringen is geen podzolbodem aangetroffen.

- *Archeologische indicatoren in boringen:* in boring 3/52, 51 en 53 zijn archeologische indicatoren in de E-horizont aangetroffen.

boring	indicator	diepte in cm -Mv
3/52	5 stuks houtskool	20-40
51	1 stukje houtskool	26-33
53	1 mogelijke vuursteenafslag	28-32

4 Conclusies en aanbevelingen

Conclusies

In het plangebied de Houtwielen zijn tijdens het verkennend booronderzoek op 2 locaties meer of minder ontwikkelde podzolbodems waargenomen, hetgeen een aanwijzing is voor kansrijke locaties voor vindplaatsen uit de Steentijd. Hier is aanvullend karterend booronderzoek uitgevoerd.

Op 1 locatie zijn aanwijzingen aangetroffen voor de aanwezigheid van een vindplaats uit de Steentijd: op een dekzandkopje in het noordoosten van het plangebied (boringen 3, 36, 37, 40 t/m 44, 51 en 52). In de boringen is behalve houtskool ook één mogelijke vuursteenafslag aangetroffen.

De vindplaats ligt dicht aan de oppervlakte door vervening in het plangebied (ca. 0,25 m -Mv). De vindplaats is intact gebleven doordat in het plangebied geen diepe grondverstorende agrarische activiteiten hebben plaatsgevonden.

Aanbevelingen

Op grond van de resultaten van het inventariserend archeologisch onderzoek wordt aanbevolen de vindplaats door middel van planinpassing of planaanpassing te vrijwaren van bodemingrepen.

Op de vindplaats heeft geen waarderend onderzoek plaatsgevonden waardoor de begrenzing van de vindplaats groter of kleiner kan uitvallen. Aanbevolen wordt een ruime marge (zie figuur 1) rond de vindplaats in te passen.

Indien planinpassing of planaanpassing niet mogelijk is, wordt aanbevolen een inventariserend archeologisch onderzoek door middel van een waardering

te laten uitvoeren. Het onderzoek dient gericht te zijn op het nauwkeurig bepalen van de kwaliteit (gaafheid en conservering), omvang, aard en diepteligging van de vindplaats (op basis van onderhavig onderzoek is de nauwkeurigheid 10 m). Op deze wijze kunnen voldoende gegevens worden verkregen op grond waarvan het bevoegd gezag (de ROB) een besluit kan nemen.

- *contactpersoon overheid:* drs. A. Mennens-van Zeist (Rijksdienst voor het Oudheidkundig Bodemonderzoek, tel. 033-4227756)
- *contactpersoon RAAP:* drs. A.M. Bakker (projectleider RAAP, tel 0512-589140)

Literatuur

- Brinkkemper, O., e.a. (redactie), 1998.** *Handboek ROB-specificaties*. Rijksdienst voor het Oudheidkundig Bodemonderzoek, Amersfoort.
- Nederlands Normalisatie-instituut, 1989.** *Nederlandse Norm NEN 5104, Classificatie van onverharde grondmonsters*. Nederlands Normalisatie-instituut, Delft.
- Provincie Fryslân, 2002.** *Cultuurhistorische Kaart Fryslân. Digitale informatie over cultuurhistorie: aardkunde, archeologie (FAMKE), historische geografie, bouwhistorie. Cd-rom, versie 1.0*. Provincie Fryslân, Leeuwarden.
- Molema, J. & H.J.C. Visscher, 2002.** Startnotitie archeologiebeleid, gemeente Dantumadeel. *RAAP-rapport 817*. RAAP Archeologisch Adviesbureau, Amsterdam.
- Stiboka, 1981.** *Bodemkaart van Nederland, schaal 1:50.000. Toelichting bij de kaartbladen 10 West Sneek en 10 Oost Sneek*. Stichting voor Bodemkartering, Wageningen.
- Vorbereidingscommissie Kwaliteitszorg Archeologie, 2001.** *Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie. Eindrapport van de Voorbereidingscommissie Kwaliteitszorg Archeologie*. Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen, Den Haag.

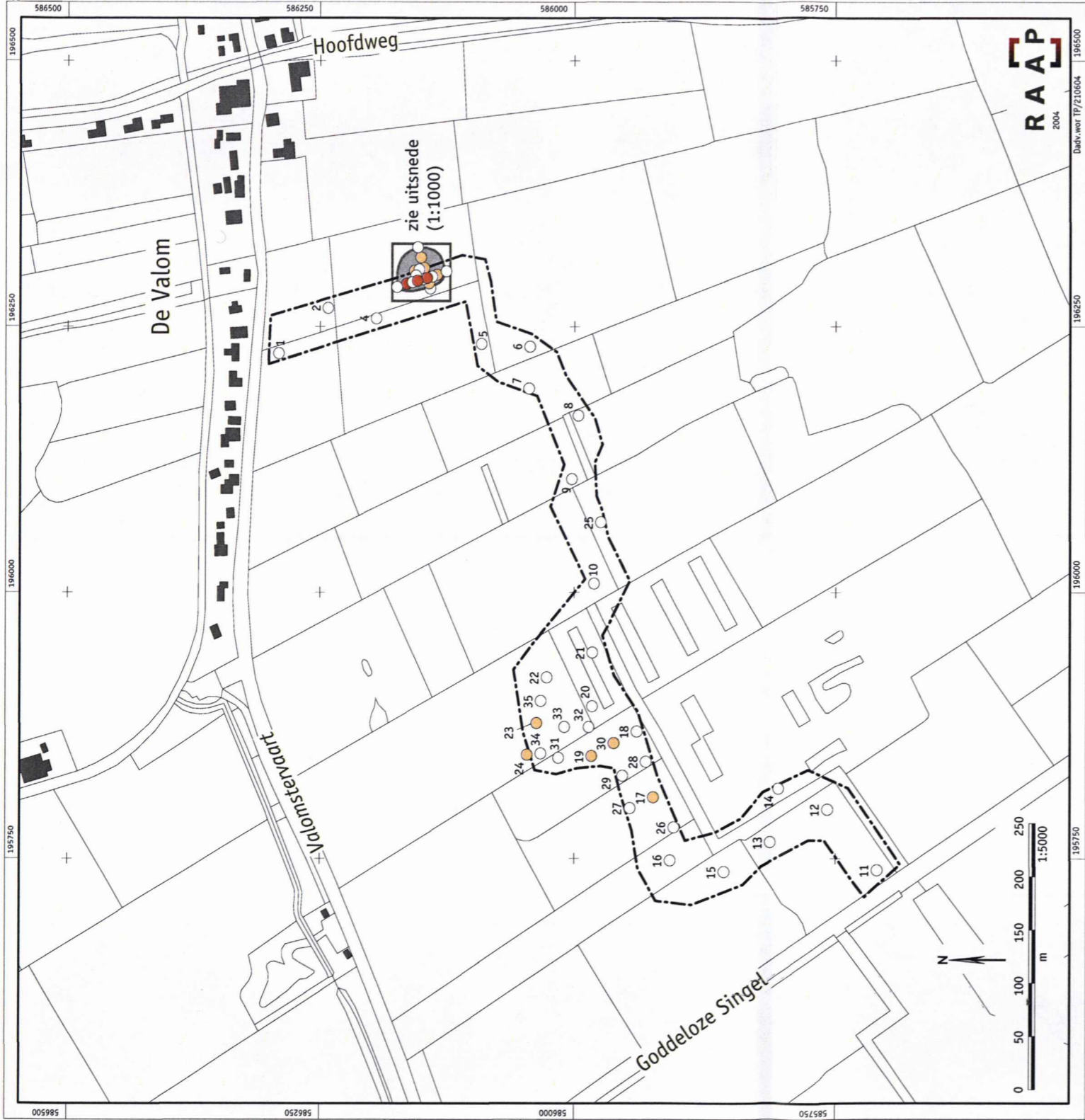
Overzicht van figuren en tabellen

Figuur 1. Resultaten booronderzoek.

Tabel 1. Archeologische tijdschaal.

Periode	Datering		
Nieuwe tijd	1500	-	heden
Late Middeleeuwen	1050	-	1500 na Chr.
Vroege Middeleeuwen	450	-	1050 na Chr.
Romeinse tijd	12 voor	-	450 na Chr.
IJzertijd	800	-	12 voor Chr.
Bronstijd	2000	-	800 voor Chr.
Neolithicum (nieuwe steentijd)	5300	-	2000 voor Chr.
Mesolithicum (midden steentijd)	8800	-	4900 voor Chr.
Paleolithicum (oude steentijd)	300.000	-	8800 voor Chr.

Tabel 1. Archeologische tijdschaal.

**Plangebied de Houtwiel
Gemeente Dantumadeel**

Resultaten booronderzoek

Legenda

- boringen**
- geen podzolbodem
 - lichte podzolbodem
 - podzolbodem (E- t/m C-horizont)
 - met archeologische indicatoren
 - megaboring
 - 25 boornummer

- overig**
- (globale) begrenzing vindplaats
 - - - grens plangebied

